

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การรักษาโรคเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในสังคมปัจจุบัน ถึงแม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและสมุนไพรจะมีมากหลายชนิดที่จะนำมาใช้ในทางการผลิตยารักษาโรคก็ตาม หากขาดความสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากรัฐบาลแล้ว อุตสาหกรรมการผลิตยาจะไม่เจริญเท่าที่ควร ฉะนั้นการสั่งซื้อยาจากต่างประเทศ ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ดังนั้นใน พ.ศ. 2483 กรมวิทยาศาสตร์กระทรวงเศรษฐการจึงได้พิจารณาตั้งโรงงานเภสัชกรรมขึ้น เพื่อผลิตยามาใช้ในประเทศ นอกจากจะเป็นการสนับสนุนให้มีการผลิตยาในประเทศแล้ว ยังเป็นการป้องกันการรั่วไหลของเงินตราของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับวงการแพทย์ไทย กล่าวคือ จะได้มียาสำรองไว้ใช้สำหรับประชาชนในประเทศยามเกิดภาวะคับขัน เมื่อตั้งโรงงานเสร็จแล้วได้โอนการผลิตยาจากกองอุตสาหกรรมเคปียมาจัดทำที่โรงงานเภสัชกรรม เนื่องจากโรงงานเภสัชกรรมมีลักษณะงานแตกต่างกับหน่วยราชการอื่นในสังกัดเดียวกัน ทางราชการจึงแยกโรงงานเภสัชกรรมออกเป็นอีกองค์การหนึ่งต่างหากจากกรมวิทยาศาสตร์ โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการในพ.ศ. 2485

โรงงานเภสัชกรรมได้รับการพัฒนาตลอดเวลา ทั้งในด้านการบริหาร การปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่นิยมของประชาชน การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโรงงานนั้น ให้จำหน่ายผ่านกองโอสถศาลา ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายให้แก่เอกชน

และหน่วยราชการ เป็นคลังเวชภัณฑ์ ตลอดจนเป็นสถานควบคุมราคาขายของกระทรวง
สาธารณสุขด้วย ต่อมากระทรวงสาธารณสุขได้พิจารณารวมกองโอสถศาลาและโรง
งานเภสัชกรรมเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประสานงานระหว่าง
โรงงานกับผู้จำหน่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและลดต้นทุนการผลิต
โดยจัดตั้งเป็นองค์การเภสัชกรรม กำหนดธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายยา
และเวชภัณฑ์ ในรูปรัฐวิสาหกิจมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ผู้ทำการวิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อด้วยกันคือ

1. ศึกษาโครงสร้างและการดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรม
2. ศึกษาปัญหาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขององค์การเภสัชกรรม
3. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวถึงความเป็นมาขององค์การเภสัชกรรม อำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการองค์การเภสัชกรรม ผู้อำนวยการ การบริหารงาน
การจ้ดองค์การ ปัญหาในการดำเนินงานด้านการผลิต การตลาด การเงิน
และการเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานขององค์การเภสัชกรรม

ประโยชน์ที่จะได้จากการศึกษา

โดยที่วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์การ
เภสัชกรรม ดังนั้นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรม
กับลักษณะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยตามวัตถุประสงค์เพียงใด ควร
จะมีวิธีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างไร จึงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
มากขึ้น

2. ผลจากการวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อองค์การเภสัชกรรมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

วิธีการดำเนินการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรมเป็นหลัก ดังนั้นผู้เรียบเรียงจึงใช้วิธีการสำรวจ

เป็นส่วนใหญ่ ในการค้นหาและขอเสนอแนะแก้ปัญหานั้น

ข้อมูลในการศึกษา

ในการวิจัยปัญหาการดำเนินงานขององค์การเภสัชกรรม จะอาศัยข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการออกแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 504 ชุด และได้รับ ลับคืนมา 264 ชุด (52.38%) โดยใช้สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยสุ่มจากประชากรในหน่วยงานใด ถ้าจำนวนน้อยกว่า 3 คน จะได้รับการนำมาเป็นตัวอย่างทั้งหมด และถ้าประชากรในหน่วยงานใดมีจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป จะเลือกเป็นตัวอย่างจากจำนวนครึ่งหนึ่งของประชากรในหน่วยงานนั้น ๆ (คังภาคผนวก จ)

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการค้นคว้าทั้งภาคเอกชนและรัฐบาล จากหนังสือที่เกี่ยวข้องกับองค์การเภสัชกรรม จากศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดองค์การเภสัชกรรม หอสมุดแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ อุปสรรคในการทำวิจัย มีดังนี้

1. พนักงานขององค์การเภสัชกรรมบางหน่วยงานไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการกรอกแบบสอบถาม โดยได้รับแบบสอบถามลับคืนมาครั้งแรก มีจำนวนน้อยมาก คือ จำนวน 110 ชุด จาก 504 ชุด ต้องจัดทำแบบสอบถามเพิ่มเติมและออกทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง

2. พนักงานในฝ่ายการผลิตไม่มีเวลาที่จะกรอกแบบสอบถาม ทั้งนี้เพราะพนักงานดังกล่าวมีรายได้ตามผลงาน ถ้าหยุดพักจะทำให้เสียงานและขาดรายได้

3. เอกสารต่าง ๆ ที่จะใช้ในการทำวิจัย เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน มีอยู่กระจัดกระจายในองค์การเกษตรกรรม ไม่ได้เก็บรวบรวมไว้เป็นระเบียบ

4. อุปสรรคในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการกรอกแบบสอบถามนั้น ผู้ที่กรอกแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะกรอกไม่ครบ โดยเฉพาะการกรอกเลขรหัสที่ผู้ทำการวิจัยเขียนไว้เพื่อต้องการทราบว่าผู้ที่กรอกแบบสอบถามทำงานในหน่วยงานใดบ้าง ดังนั้นเมื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ จึงทำให้ยากที่จะพิจารณาว่าเป็นปัญหาเฉพาะแก่การพิจารณาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานใด.